

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

Locatie: Fase 9 en fase 10
Projectontwikkeling Duinvallei te Katwijk

Opdrachtgever: Mees Ruimte & Milieu
Dorpsstraat 50
2712 AM ZOETERMEER

Contactpersoon: De heer drs. ing. E.J. Scheer

Telefoonnummer: +31 (0)85 744 08 38

Uitgevoerd door: Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv

Telefoonnummer: +31 (0)348 47 80 50

Projectnummer: 170218

Opgesteld door: De heer drs. M.J. Perk

Datum: 29 augustus 2017

Versie: Definitief

Vrijgave: De heer A.J.M. Stikvoort

Bijlage: 1. Overzichtstekening
2. Voorgaand onderzoek (DNatuur)

wij zijn lid van het
Netwerk Groene Bureaus

FOTO'S ONDERZOEKSLOCATIE

SAMENVATTING

Op 8 juni 2017 is het locatiebezoek uitgevoerd voor de ecologische quickscan van fase 9 en fase 10 van Projectontwikkeling Duinvallei te Katwijk.

Het plangebied betreft fase 9 en fase 10 van een braakliggende projectontwikkelingslocatie. Beide fasen worden veelvuldig gebruikt door bewoners van de naastgelegen wijk om honden uit te laten.

Fase 9 heeft een hoge kruidlaag, met riet en struiken. Aan de noord- en westzijden van fase 9 ligt oppervlaktewater met flauw talud en hoog riet, aan de zuidzijde is een grondwal aanwezig tussen het plangebied en de Westerbaan. Ten oosten van fase 9 is een volgende ontwikkelfase gesitueerd, die buiten het huidige plangebied ligt.

Fase 10 heeft een korte en droge vegetatie, met uitzondering van hoog riet aan de noordrand langs een watergang. Aan de west- en zuidzijden zijn al eerder bouwfasen gerealiseerd. Aan de oostzijde is een volgende ontwikkelfase gesitueerd, die buiten het huidige plangebied ligt.

Beschermde soorten

In onderstaand overzicht staan de resultaten en conclusies van het onderzoek met betrekking tot soortbescherming samengevat.

Soortgroep	Beschermde soorten verwacht?	Regime WNb	Ontheffingplichtig?	Vervolgonderzoek?
Flora	Nee			Nee
Zoogdieren	Ja	Bijlage A	Nee: vrijgestelde soorten	Nee
Vleermuizen	Ja	HR+B&B	Ja	Nee**
Jaarrond beschermde vogels	Nee			Nee
Broedvogels*	Ja	Vogels	Niet mogelijk	Nee/Broedvogelcontrole
Reptielen	Nee			Nee
Amfibieën	Ja	Bijlage A	Nee: vrijgestelde soorten	Nee
Vissen	Nee			Nee
Overige fauna	Nee			Nee

In dit overzicht staan de soortgroepen waarvan vermoed wordt dat ze in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, onder welk regime van de Wet Natuurbescherming (WNb) de (vermoede) soorten beschermd worden, of voor deze soorten een ontheffing op de WNb moet worden aangevraagd als werkzaamheden uitgevoerd gaan worden en of nader onderzoek nodig is om een ontheffing te kunnen krijgen.

* Het is niet mogelijk om ontheffing te verkrijgen voor het beschadigen of vernielen van nesten waarop vogels aan het broeden zijn. Werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te starten.

** Door DNatuur is in 2015 onderzoek uitgevoerd naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Aangezien deze gegevens drie jaar geldig zijn, is momenteel geen vervolgonderzoek nodig.

Op basis van de quickscan wordt geconcludeerd dat beschermde soorten uit de soortgroepen zoogdieren, vleermuizen, broedvogels en amfibieën mogelijk vaste verblijfplaatsen hebben in het plangebied.

Aangezien DNatuur in 2015 reeds een nader onderzoek naar vleermuizen heeft uitgevoerd en de situatie in het plangebied niet sterk is veranderd, hoeft deze soortgroep op dit moment niet opnieuw onderzocht te worden. Voor de verwachte beschermde zoogdieren en amfibieën geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Voor broedvogels kan geen ontheffing worden verkregen, hiermee moet rekening gehouden worden bij de planning van werkzaamheden.

Deze quickscan kan in combinatie met de rapportage van DNatuur uit 2015 gebruikt worden als onderbouwing bij een eventuele aanvraag voor een ontheffing op de Wet Natuurbescherming.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt nabij twee Natura 2000-gebieden. Door mogelijke effecten op habitattypen en doelsoorten is het noodzakelijk om een procedure in verband met gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming te starten.

INHOUDSOPGAVE

FOTO'S ONDERZOEKSLOCATIE

SAMENVATTING

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding.....	1
1.2	Doelstelling	1
1.3	Opzet onderzoek	1
2	PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN.....	2
2.1	Beschrijving plangebied.....	2
2.2	Voorgenomen werkzaamheden.....	2
2.3	Ligging plangebied	2
3	WETGEVING.....	3
4	VOORONDERZOEK	4
4.1	NDFF.....	4
4.2	Voorgaand onderzoek.....	5
4.3	Interpretatie.....	5
5	VELDONDERZOEK.....	6
5.1	Omstandigheden	6
5.2	Situatie plangebied	6
6	RESULTATEN	8
6.1	Gebiedsbescherming	8
6.2	Soortbescherming	8
7	CONCLUSIES.....	11
7.1	Gebiedsbescherming	11
7.2	Soortbescherming	11
8	AANBEVELINGEN	12
8.1	Vervolg	12
8.2	Mitigatie en zorgplicht	12
9	VERANTWOORDING EN GELDIGHEID	13
9.1	Verantwoording.....	13
9.1	Geldigheidsduur	13

BIJLAGE

1. Overzichtstekening
2. Voorgaand onderzoek (DNatuur)

1 INLEIDING

Op verzoek van Mees Ruimte & Milieu is door Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv een ecologische quickscan uitgevoerd ter plaatse van het plangebied van fase 9 en fase 10 van Projectontwikkeling Duinvallei te Katwijk.

1.1 Aanleiding

De aanleiding van de uitgevoerde quickscan wordt gevormd door de voorgenomen herontwikkeling van het plangebied. Deze herontwikkeling betreft de inrichting van het terrein ten behoeve van de bouw van woningen.

1.2 Doelstelling

Doelstelling van de quickscan is om de ecologische aspecten van de voorgenomen werkzaamheden te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving. Met behulp van een quickscan wordt een uitspraak gedaan over de aanwezige en te verwachten natuurwaarden in het plangebied en de te verwachten effecten op deze natuurwaarden door middel van een beperkte onderzoeksinspanning. Indien de natuurwaarden en/of de effecten niet goed kunnen worden ingeschat met de quickscan, kan het noodzakelijk zijn een (uitgebreid) ecologisch onderzoek uit te (laten) voeren.

1.3 Opzet onderzoek

Een quickscan is een eenmalige scan van het plangebied, waarin wordt gekeken naar de te verwachten en de aanwezige (beschermd) soorten. Hiertoe worden een bronnenonderzoek en een locatiebezoek uitgevoerd. Een quickscan wordt kort en bondig gerapporteerd. Er wordt geen volledig ecologisch onderzoek uitgevoerd, maar een beeld geschetst van de aanwezige en te verwachten natuurwaarden.

2 PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (zie bijlage 1) betreft fase 9 en fase 10 van Projectontwikkeling Duinvallei. Het totale projectontwikkelingsgebied omvat een terrein van circa 12,5 hectare en ligt globaal tussen de Provincialeweg (N206) en de wegen Westerbaan en Parnassia te Katwijk. Fase 9 ligt in het zuiden van Projectontwikkeling Duinvallei, fase 10 ligt in het noorden. Beide fasen liggen momenteel braak.

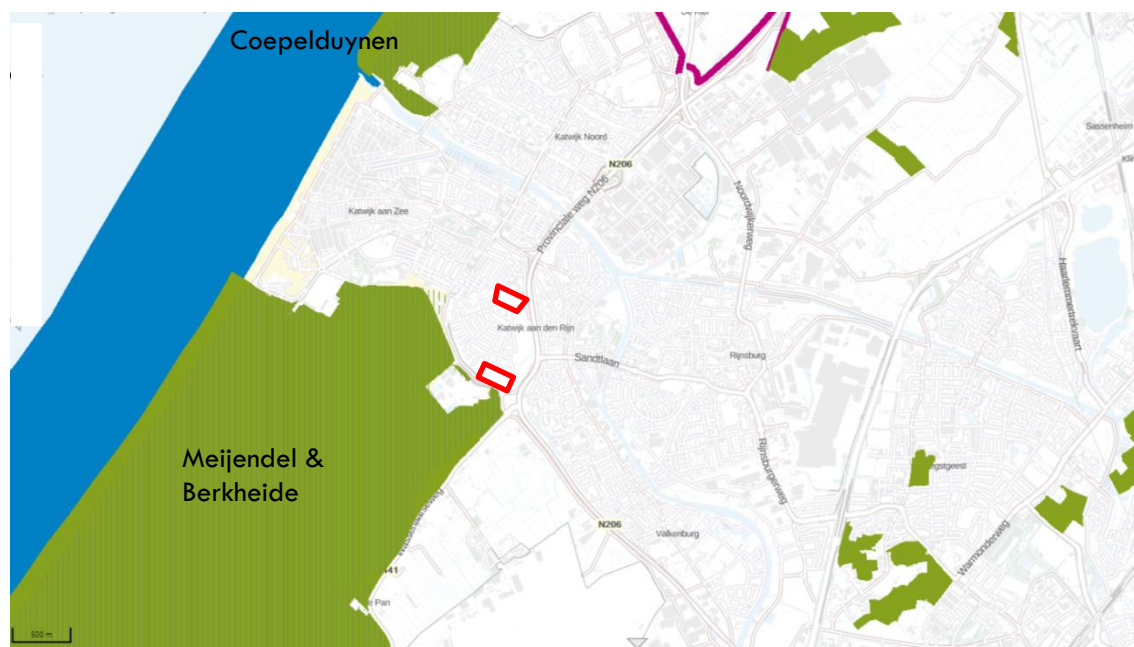
2.2 Voorgenomen werkzaamheden

Met de herontwikkeling van het plangebied worden beide fasen bouwrijp gemaakt en vervolgens ingericht voor woningbouw. Alle vegetatie in het plangebied zal ten behoeve van Projectontwikkeling Duinvallei worden verwijderd, ook zullen werkzaamheden in de oeverzone van fase 9 worden uitgevoerd.

2.3 Ligging plangebied

Via de website van de Provincie Zuid-Holland zijn webkaarten¹ beschikbaar met onder andere de locaties van beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen: EHS). Uit deze kaarten blijkt dat het plangebied nabij het NNN en de Natura 2000-gebieden 'Meijendel & Berkheide' en 'Coepelduynen' ligt.

Het plangebied en de natuurgebieden in de omgeving zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 – kaart met daarop het plangebied (rode lijnen) en de beschermde natuurgebieden in de omgeving van het plangebied (verticale arcering: Natura 2000; groen en blauw: het NNN, paars: verbindingzone van het NNN).

(bron: <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>)

¹ <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

3 WETGEVING

Op 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming (hierna: WNb) van kracht geworden. Deze wet vervangt drie wetten: de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De WNb betreft dus de bescherming van soorten en gebieden, maar ook de instandhouding van bossen.

Bij de WNb is de bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij ruimtelijke ingrepen bij de provincies komen te liggen. Via provinciale regelgeving waren de provincies reeds het bevoegd gezag voor het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN; voorheen EHS/ Ecologische Hoofdstructuur).

Per 1 januari 2017 zijn de provincies dus het bevoegd gezag voor natuurbescherming: de toetsing van werkzaamheden en activiteiten met effecten op het NNN en de Natura 2000-gebieden (gebiedsbescherming), planten en dieren (soortenbescherming) en bossen. Alleen bij ruimtelijke ingrepen met grote nationale belangen is het Rijk bevoegd gezag.

Alle in het wild levende inheemse plant- en diersoorten zijn via de WNb beschermd via een algemene zorgplicht. Een groot aantal soorten kent bovendien een extra beschermingsregime. In principe moet een ontheffing worden aangevraagd voor werkzaamheden met negatieve effecten op soorten met een extra beschermingsregime. Voor enkele soorten is het echter mogelijk om met een door het Rijk (ministerie van EZ) goedgekeurde gedragscode te werken. Tevens gelden extra regelingen per provincie, zoals vrijstellingsregelingen voor enkele soorten.

Bij de WNb is de bescherming van soorten² verdeeld in drie regimes:

- Europese bescherming, voortvloeiend uit de Vogelrichtlijn.
Dit betreft alle inheemse broedvogels;
- Europese bescherming, namelijk Habitatrichtlijn-soorten en soorten van de verdragen van Bern & Bonn (hierna: HR+B&B).
Dit betreft onder andere alle vleermuissoorten en de rugstreeppad;
- nationaal beschermde soorten, de zogenaamde 'andere soorten' in bijlagen A en B bij de wet (hierna: Bijlage A+B).
Bijlage A betreft in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Bijlage B betreft vaatplanten.
Voor de nationaal beschermde soorten geldt een minder strenge bescherming dan voor de Europees beschermde soorten.

Voor (mogelijke) schade aan broedende vogels kan geen ontheffing worden aangevraagd. Werkzaamheden waarbij broedvogels worden aangetast, mogen daarom niet worden uitgevoerd. Het ministerie van EZ hanteert geen vaste grensdata voor het vogelbroedseizoen; van belang is of de werkzaamheden een broedgeval verstoren of vernietigen.

Van een aantal vogelsoorten is (de functionaliteit van) het nest jaarrond beschermd. Het vernietigen van het nest en/of de directe omgeving is daardoor het hele jaar verboden. Na een specifiek onderzoek kan echter wel een ontheffing voor het vernietigen van de jaarrond beschermde nestlocatie worden aangevraagd.

De jaarrond beschermde soorten zijn in vijf verschillende categorieën ingedeeld: buiten het broedseizoen in gebruik (categorie 1), koloniebroeders (categorie 2), honkvast (categorie 3), jaarlijks hetzelfde nest (categorie 4) en indien ecologisch gezien noodzakelijk (categorie 5)³.

² Zie ook de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', deze is beschikbaar via:

http://www.natuurindegemeente.nl/aandeslagmetdenatuurwet/wp-content/uploads/2016/12/Soortenbescherming_bij_ruimtelijke_ingrepen_1.3_15122016.pdf

³ Deze categorieën van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn overgenomen uit de Flora- en faunawet:

http://www.vogelsendewet.nl/download/Bijlage_Aangepaste_lijst_jaarrond_beschermde_vogelnesten.pdf

4 VOORONDERZOEK

4.1 NDFF

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) bevat op soortniveau informatie van waarnemingen die ingevoerd zijn op websites zoals www.waarneming.nl en www.telmee.nl en verspreidingsgegevens van gegevensbeherende instanties zoals SOVON, RAVON en FLORON. Via www.quickscanhulp.nl kan op projectniveau data uit de NDFF worden verkregen. Zodoende wordt een eerste indruk verkregen van soorten die in het plangebied of de omgeving hiervan aanwezig zijn. Ten behoeve van de inschatting of bepaalde beschermde soorten in het plangebied aanwezig kunnen zijn, worden in onderstaande tabel soorten opgesomd waarvan waarnemingen worden aangegeven binnen een straal van 5 kilometer om het plangebied⁴. In het overzicht worden alleen Bijlage A+B- en HR+B&B -soorten weergegeven en vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 van de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten⁵.

De waargenomen beschermde soorten staan in onderstaand overzicht per soortgroep vermeld.

Flora	
HR+B&B	groenknolorchis
Bijlage B	akkerboterbloem, bokkenorchis, dreps, glad biggenkruid, kartuizer anjer, muurbloem, schubvaren, wolfskers
Zoogdieren	
HR+B&B	bruinvis, gewone dolfijn, griend, otter
Bijlage A	boomarter, bosmuis, bunzing, damhert, dwergmuis, dwergspitsmuis, eekhoorn, egel, gewone zeehond, grijze zeehond, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, steenarter, veldmuis, vos, waterspitsmuis, wezel
Vleermuizen	
HR+B&B	baardvleermuis, bosvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis
Vogels	
categorie 1	steenuil
categorie 2	gierzwaluw, huismus, roek
categorie 3	grote gele kwikstaart, kerkuil, oehoe, ooievaar, slechtvalk
categorie 4	boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespandief, zwarte wouw
Amfibieën	
HR+B&B	boomkikker, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Bijlage A	alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker
Reptielen	
HR+B&B	dikkopschildpad, zandhagedis
Bijlage A	-
Vissen	
HR+B&B	-
Bijlage A	-
Overige fauna	
HR+B&B	geklepte witsnuitlibel, platte schijfhoren
Bijlage A	duinparelmoervlinder, grote vos

⁴ © NDFF - quickscanhulp.nl 08-06-2017 09:53:41

⁵ http://www.vogelsendewet.nl/download/Bijlage_Aangepaste_lijst_jaarrond_beschermde_vogelnesten.pdf

4.2 Voorgaand onderzoek

In 2015 heeft Duyvenbode Natuur (hierna DNatuur) onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora en faunawet. Dit onderzoek betrof het gehele terrein van Projectontwikkeling Duinvallei. Het totale projectontwikkelingsgebied, dus zowel fasen 9 en 10 als het tussenliggende gebied dat ook nog ontwikkeld gaat worden.

Door DNatuur is de rapportage 'Quickscan Natuurwetgeving: Duinvallei Katwijk - De Zanderij' opgeleverd op 1 december 2015 (zie bijlage 2). Deze rapportage is opgesteld voordat de huidige natuurwetgeving van kracht werd. In het rapport wordt geconcludeerd dat essentieel leefgebied van vleermuizen aanwezig is in het plangebied. Tevens adviseert DNatuur onderzoek te doen naar de rugstreeppad, een onderzoek waarvoor DNatuur reeds zomer- en najaarsrondes heeft uitgevoerd.

4.3 Interpretatie

Bij het eventueel ontbreken van waarnemingen van een soort in het vooronderzoek geldt het volgende: dit kan betekenen dat de soort niet aanwezig is, maar ook dat nog geen onderzoek is gedaan. Tevens kunnen gegevens in het bronnenonderzoek verouderd zijn, aangezien waarnemingen van beschermde soorten slechts drie jaar geldig zijn. Het vooronderzoek kan derhalve enkel worden gebruikt om een indruk van het plangebied en de omgeving te verkrijgen voorafgaand aan het veldbezoek.

5 VELDONDERZOEK

Op 8 juni 2017 is een veldinventarisatie uitgevoerd. Tijdens de inventarisatie is het plangebied geobserveerd en doorkruist om een goed beeld te kunnen vormen van de (mogelijk) aanwezige flora en fauna. De veldinventarisatie is uitgevoerd door een deskundige⁶ van Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv.

5.1 Omstandigheden

In onderstaand overzicht zijn de datum en omstandigheden tijdens het locatiebezoek weergegeven.

Datum	Activiteit(en)	Weersomstandigheden	Uitvoerende(n)	Opmerking
8 juni 2017 vanaf 16.45 uur	veldbezoek quickscan	min. temp 12,2 °C max. temp 23,5 °C ZZW 3 geheel bewolkt 1,4 mm neerslag	drs. M.J. Perk	tijdens het locatiebezoek was het half bewolkt en scheen de zon

Weersomstandigheden ter plaatse van weerstation Rotterdam (bron: www.knmi.nl)

5.2 Situatie plangebied

Het plangebied betreft fase 9 en fase 10 van een braakliggende projectontwikkelingslocatie. Beide fasen worden veelvuldig gebruikt door bewoners van de naastgelegen wijk om honden uit te laten.

Fase 9 heeft een hoge kruidlaag, met riet en struiken. Aan de noord- en westzijden van fase 9 ligt oppervlaktewater met flauw talud en hoog riet, aan de zuidzijde is een grondwal aanwezig tussen het plangebied en de Westerbaan. Ten oosten van fase 9 is een volgende ontwikkelfase gesitueerd, die buiten het huidige plangebied ligt.

Fase 10 heeft een korte en droge vegetatie, met uitzondering van hoog riet aan de noordrand langs een watergang. Aan de west- en zuidzijden zijn al eerder bouwfasen gerealiseerd. Aan de oostzijde is een volgende ontwikkelfase gesitueerd, die buiten het huidige plangebied ligt.

In bijlage 1 is een overzichtstekening van het plangebied weergegeven, hieronder wordt met enkele foto's een indruk gegeven van het plangebied.

	
Foto 1: Fase 9, gezien vanuit het zuidwesten. De rietkraag hoort bij het plangebied.	Foto 2: Fase 9 heeft een hoge vegetatie, met onder andere duindoorn, wilgen, riet, maar ook lagere planten als lidrus en zilverschoon.

⁶ Deskundig conform de eisen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland/het Ministerie van Economische Zaken, te raadplegen op <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige>

Foto 3: In fase 9 zijn graafsporen van honden aanwezig.

Foto 4: Fase 9, gezien vanuit het oosten: links is de wal langs de Westerbaan zichtbaar.

Foto 5: Fase 10, gezien vanuit het noordwesten.

Foto 6: Fase 10, gezien vanuit het noorden.

Foto 7: De noordrand van fase 10 is een dichte rietkraag langs een watergang (vanuit het oosten).

Foto 8: De oostkant van fase 10, met links de watergang ten noorden van het plangebied.

6 RESULTATEN

6.1 Gebiedsbescherming

Door ligging buiten het NNN wordt geen effect verwacht op de NNN-onderdelen die geen Natura 2000-gebied zijn. Ook externe werking op deze delen van het NNN wordt niet verwacht.

Het plangebied ligt wel nabij twee Natura 2000-gebieden, waar de voorgenomen werkzaamheden effect op kunnen hebben⁷. Eventuele effecten op de habitattypen van deze gebieden betreffen onder andere verstoring door mechanische effecten en optische verstoring, terwijl effecten op doelsoorten onder andere verstoring door geluid, licht en trilling kunnen zijn.

6.2 Soortbescherming

Tijdens het locatiebezoek zijn de aanwezige soorten geïnventariseerd. Gedurende de inventarisatie zijn behalve potentiële broedvogels geen beschermde planten of dieren aangetroffen.

Per soortgroep staan hieronder de waarnemingen en verwachtingen op basis van habitatkenmerken en het bronnenonderzoek weergegeven.

Flora	
Algemeen	Door de braakligging hebben pionierssoorten de kans gekregen om zich in het plangebied te vestigen, deze zijn door successie echter al grotendeels verdwenen. Tijdens de inventarisatie zijn tussen de hoge begroeiing in fase 9 en de korte vegetatie in fase 10 echter geen beschermde soorten aangetroffen.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage B	Geen
Nader onderzoek?	Nee
Zoogdieren	
Algemeen	Beide delen van het plangebied worden zeer intensief gebruikt als uitlaatgebied voor honden, dit blijkt uit graafsporen en uitwerpselen. Ondanks eventuele geschiktheid voor beschermde kleine zoogdieren, zoals verschillende muizensoorten, konijn en haas, wordt hierdoor slechts incidenteel gebruik verwacht. Grotere zoogdieren worden door de ligging tussen wegen en nabij een woonwijk tevens niet verwacht.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage A	Incidenteel gebruik door vrijgestelde kleine zoogdieren
Nader onderzoek?	Nee
Vleermuizen	
Algemeen	Het plangebied is beoordeeld op basis van biotoopkenmerken en bronnenonderzoek. Door de afwezigheid van gebouwen en bomen zijn vaste verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Foerageergebied en vliegroutes kunnen echter niet op voorhand worden uitgesloten, daarom heeft DNatuur hier in 2015 onderzoek naar gedaan.

⁷ <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

	Uit de resultaten van DNatuur blijkt dat fase 10 geen beschermde waarden van vleermuizen bevat, maar fase 9 wel. Hierbij is namelijk 'gebleken dat gewone dwergvleermuis en laatvlieger gebruik maken van het projectgebied als foerageergebied en vliegroute. De grootste activiteit is gebonden aan het zuidelijk deel van het projectgebied, namelijk de wal langs de rondweg en de vijver'.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Voor fase 9 heeft DNatuur geconcludeerd dat het een essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen betreft (circa 10 dieren), ook concludeert DNatuur dat de wal aan de zuidzijde een foerageergebied en vliegroute is voor gewone dwergvleermuizen. Uit het onderzoek van DNatuur blijkt dat fase 10 geen essentieel leefgebied voor vleermuizen betreft.
Nader onderzoek?	Nee: aangezien de gegevens van DNatuur uit 2015 dateren, is nog geen update noodzakelijk (de gegevens zijn 3 jaar geldig).
	
Figuur 2 – Afbeelding 7 uit de rapportage van DNatuur: essentieel foerageergebied (blauw gearceerde vlak) en essentiële vliegroute (gele stippellijn).	Figuur 3 – Afbeelding 10 uit de rapportage van DNatuur: essentieel leefgebied voor vleermuizen (paars gearceerd).

Vogels	
Algemeen	Tijdens de inventarisatie zijn in fase 9 enkele vogels aangetroffen, die ook in het plangebied zullen broeden, zoals de roodborsttapuit en de grasmus. Fase 10 is ongeschikt voor broedgevallen door intensief gebruik. Door het ontbreken van gebouwen en volwassen bomen in beide delen van het plangebied (en op basis van geografie voor de grote gele kwikstaart) kunnen vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels uit categorie 1 t/m 4 worden uitgesloten. In de omgeving van het plangebied is voldoende geschikt habitat van vogels in categorie 5, hierdoor zijn vogels in deze categorie niet jaarrond beschermd. Het is niet aannemelijk dat jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels in het plangebied aanwezig zijn.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
Categorie 1	Geen
Categorie 2	Geen
Categorie 3	Geen
Categorie 4	Geen
Categorie 5	Niet van toepassing
Nader onderzoek?	Nee

Reptielen	
Algemeen	Tijdens de inventarisatie zijn geen reptielen aangetroffen. Door het ontbreken van geschikt leefgebied in combinatie met intensief gebruik van het terrein worden geen reptielen in het plangebied verwacht.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage A	Geen
Nader onderzoek?	Nee

Amfibieën	
Algemeen	Tijdens de inventarisatie zijn geen amfibieën aangetroffen. In beide delen van het plangebied zijn geen plassen aangetroffen, ook is in beide delen een dichte vegetatie aanwezig. Op basis van het bronnenonderzoek zou de rugstreeppad aanwezig kunnen zijn, echter zijn de oeverzones van de watergangen in en om het plangebied dusdanig begroeid, dat geen geschikt voortplantingswater voor deze pad aanwezig is. De oevers zijn slechts zeer matig geschikt als leef- en voortplantingsgebied voor algemene amfibieënsoorten. Het is niet aannemelijk dat zwaarbeschermde of zeldzame soorten het gebied zullen gebruiken.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage A	Incidenteel gebruik door vrijgestelde amfibieën
Nader onderzoek?	Nee

Vissen	
Algemeen	Het plangebied is niet actief bemonsterd op aanwezige vissoorten. Enkele algemene vissoorten kunnen in de watergang voorkomen. Gezien de habitatkenmerken en het bronnenonderzoek worden geen beschermde soorten als de grote modderkruiper verwacht.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage A	Geen
Nader onderzoek?	Nee

Overige fauna	
Algemeen	Tijdens de inventarisatie zijn enkele algemene insectensoorten waargenomen. Beschermde insecten, weekdieren en andere overige beschermde soorten zijn niet aangetroffen. De beschermde soorten die verwacht kunnen worden op basis van het bronnenonderzoek worden niet verwacht, aangezien de vegetatie niet geschikt is voor deze soorten. Ondanks de zeer begroeide oevers van de watergangen betreft dit bijvoorbeeld voor de platte schijfhoorn geen geschikt habitat: de begroeiing bestaat nagenoeg geheel uit opgaande stengels van riet, er zijn geen planten aangetroffen die in het water liggen (bijvoorbeeld draadalgen en krabbescheer zijn afwezig); ook lisdodde is afwezig. Het is niet aannemelijk dat het plangebied en de watergangen geschikt habitat vormen voor (zwaar-)beschermde of zeldzame insectensoorten of weekdieren, door de afwezigheid van soortspecifieke waardplanten en geschikte watervegetatie.
Waargenomen en verwachte beschermde soorten	
HR+B&B	Geen
Bijlage A	Geen
Nader onderzoek?	Nee

7 CONCLUSIES

7.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt nabij twee Natura 2000-gebieden. Door mogelijke effecten op habitattypen en doelsoorten is het noodzakelijk om een procedure in verband met gebiedsbescherming in het kader van de Wet Natuurbescherming te starten.

7.2 Soortbescherming

In onderstaand overzicht staan de resultaten en conclusies van het onderzoek samengevat, vervolgstappen worden in het volgende hoofdstuk uitgelegd.

Soortgroep	Beschermde soorten verwacht?	Regime WNb	Ontheffingplichtig?	Vervolgonderzoek?
Flora	Nee			Nee
Zoogdieren	Ja	Bijlage A	Nee: vrijgestelde soorten	Nee
Vleermuizen	Ja	HR+B&B	Ja	Nee**
Jaarrond beschermde vogels	Nee			Nee
Broedvogels*	Ja	Vogels	Niet mogelijk	Nee/Broedvogelcontrole
Reptielen	Nee			Nee
Amfibieën	Ja	Bijlage A	Nee: vrijgestelde soorten	Nee
Vissen	Nee			Nee
Overige fauna	Nee			Nee

In dit overzicht staan de soortgroepen waarvan vermoed wordt dat ze in het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, onder welk regime van de Wet Natuurbescherming (WNb) de (vermoede) soorten beschermd worden, of voor deze soorten een ontheffing op de WNb moet worden aangevraagd als werkzaamheden uitgevoerd gaan worden en of nader onderzoek nodig is om een ontheffing te kunnen krijgen.

* Het is niet mogelijk om ontheffing te verkrijgen voor het beschadigen of vernielen van nesten waarop vogels aan het broeden zijn. Werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te starten.

** Door DNatuur is in 2015 onderzoek uitgevoerd naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Aangezien deze gegevens drie jaar geldig zijn, is momenteel geen vervolgonderzoek nodig.

Op basis van de quickscan wordt geconcludeerd dat beschermde soorten uit de soortgroepen zoogdieren, vleermuizen, broedvogels en amfibieën mogelijk vaste verblijfplaatsen hebben in het plangebied.

Aangezien DNatuur in 2015 reeds een nader onderzoek naar vleermuizen heeft uitgevoerd en de situatie in het plangebied niet sterk is veranderd, hoeft deze soortgroep op dit moment niet opnieuw onderzocht te worden. Voor de verwachte beschermde zoogdieren en amfibieën geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Voor broedvogels kan geen ontheffing worden verkregen, hiermee moet rekening gehouden worden bij de planning van werkzaamheden.

Deze quickscan kan in combinatie met de rapportage van DNatuur uit 2015 gebruikt worden als onderbouwing bij een eventuele aanvraag voor een ontheffing op de Wet Natuurbescherming.

8 AANBEVELINGEN

8.1 Vervolg

Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied, voor zowel fase 9 als fase 10, is waarschijnlijk een vergunning nodig voor de Wet Natuurbescherming, in het kader van gebiedsbescherming.

Voor ruimtelijke ontwikkeling in fase 9 is een ontheffing nodig voor de soortgroep vleermuizen.

Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv kan een ontheffingsaanvraag en hiervoor benodigde alternatieve voorzieningen voor vleermuizen voor u verzorgen en/of coördineren. Tevens kunnen wij een vergunningsaanvraag in het kader van gebiedsbescherming voor u verzorgen.

8.2 Mitigatie en zorgplicht

Bij buitenwerkzaamheden dient in alle gevallen rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van flora en fauna. Naast de regelingen omtrent (streng) beschermde soorten, is in de Wet Natuurbescherming ook een algehele zorgplicht opgenomen. De zorgplicht geldt te allen tijde en voor alle flora en fauna, ongeacht eventuele beschermingsstatus en verkregen ontheffingen. De zorgplicht stelt dat 'iedereen, indien redelijkerwijs mogelijk, voldoende zorg in acht moet nemen voor alle planten en dieren en hun leefomgeving'. Onderdeel hiervan is het zo veel mogelijk vermijden en beperken van schade aan de te beschermen natuurwaarden (mitigatie), waardoor de noodzaak tot compenserende maatregelen zoveel mogelijk wordt verkleind.

De volgende maatregelen worden in het kader van mitigatie en zorgplicht aangeraden:

- werkzaamheden vanaf één kant aan te vangen;
- bomen en struiken voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten het vogelbroedseizoen (indicatie: half maart tot half juli) te kappen / rooien;
 - anders voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied en directe omgeving te controleren op broedende vogels;
- werk aan de watergang niet in de winterrust van amfibieën en vissen uit te voeren (niet in november-februari en niet bij een watertemperatuur onder 10°C);
- de werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang plaats te laten vinden;
- het gebruik van licht op het terrein na zonsondergang zo veel mogelijk te beperken;
 - indien het gebruik van licht na zonsondergang onvermijdelijk is: gebruik maken van gerichte lichtbronnen (afschermen aan de boven- en achterzijde);
- het ontstaan van plassen zoveel mogelijk tegengaan om ervoor te zorgen dat amfibieën en reptielen het plangebied koloniseren;
 - eventueel op een naastgelegen locatie ondiepe plassen creëren zodat juist deze plassen gekoloniseerd worden;
- tijdens de werkzaamheden alert te zijn op de aanwezigheid van (beschermde) dieren op het terrein en deze de ruimte en tijd geven om te vluchten;
 - indien nodig dieren voorzichtig van het terrein te verwijderen (liever verjagen dan vangen) en indien deze zijn gevangen op een geschikte plek los te laten;
- waar noodzakelijk de hulp van een deskundige in te roepen;
- indien het beschermde soorten betreft, altijd het advies van een deskundige in te winnen.

9 VERANTWOORDING EN GELDIGHEID

9.1 Verantwoording

Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het uitgevoerde onderzoek.

Dit document is gebaseerd op een grote mate van kennis en ervaring binnen Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv. Ondanks de zorgvuldigheid waarmee het veldwerk is uitgevoerd, is Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv niet verantwoordelijk voor eventuele afwijkingen en voor de eventuele gevolgen daarvan.

Het is niet toegestaan dit document zonder schriftelijke toestemming van Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv anders dan in zijn geheel (met inbegrip van bijlagen) te reproduceren.

9.1 Geldigheidsduur

In het kader van de Wet Natuurbescherming mogen onderzoeksgegevens van beschermde soorten maximaal 3 jaar oud zijn. Hierbij is een voorwaarde dat weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dergelijke veranderingen wel plaats hebben gevonden, moeten de gegevens recenter zijn.

BIJLAGE 1

OVERZICHTSTEKENING

A4

Overzichtstekening onderzoekslocatie

Opdrachtgever: Mees Ruimte & Milieu

Locatie: Projectontwikkeling Duinvallei te Katwijk

Onderdeel	Ecologische quickscan, fase 9 (voorlopig ontwerp)		
Project	170218	Schaal	1:1000
Bijlage	1 (1 van 2)	Gecontroleerd (PL)	MP
Datum tek.	13 juli 2017	Getekend	MP

Koenders & Partners

Environmental Knowledge Centre

Postbus 59
3410 CB IOPK
T +31 (0)348 47 80 50

Lekdijk Oost 12
3413 MS JAARSVELD
F +31 (0)348 47 80 51

BIJLAGE 2

VOORGAAND ONDERZOEK (DNATUUR)

Quickscan Natuurwetgeving: **DUINVALLEI KATWIJK - DE ZANDERIJ**

Arjan van Duijvenboden, Nick Kroese, Arnold Meijer

1 december 2015

Inhoudsopgave

0. Wat houdt een “Quickscan Flora- en faunawet” in?	3
1. Inleiding	4
2. Methode	5
3. Plangebied en voorgenomen werkzaamheden	6
3.1 Beschrijving plangebied	6
3.2 Werkzaamheden	8
4. Resultaten	9
4.1 Literatuuronderzoek	9
4.2 Veldonderzoek	11
5. Effectenbeoordeling	15
5.1 Effecten op (mogelijk) aanwezige, beschermde soorten	15
5.2 Effecten op beschermde gebieden (N2000)	17
6. Advies voor uitvoering van de werkzaamheden	18
6.1 Afwijken van het advies	18
6.2 Zorgplicht	18
Algemeen bij FF-scans gebruikte literatuur	19
Bijlage 1: Soortentabellen Flora- en faunawet	21
Bijlage 2: De Flora- en faunawet	23

0. Wat houdt een "Quickscan Flora- en faunawet" in?

Bij planning van werkzaamheden is meestal niet op het eerste gezicht duidelijk of er ter plaatse beschermde dier- en plantensoorten voorkomen. Gericht onderzoek hiernaar kan veel arbeid vergen, maar is bovendien vaak seizoensgebonden waardoor er veel tijd verloren zou gaan voordat de werkzaamheden kunnen beginnen.

Daarom is het gebruikelijk in de eerste plaats een **Quickscan Flora- en faunawet** uit te voeren. In dit onderzoek wordt in de praktijksituatie onderzocht welke biotopen aanwezig zijn. Vervolgens wordt in een bureaustudie en aan de hand van veldwaarnemingen een lijst gemaakt van beschermde soorten die in de omgeving voorkomen en die gebruik (kunnen) maken van de aanwezige biotopen. Op deze manier ontstaat een beeld van de **mogelijk voorkomende beschermde soorten**. Wanneer het aannemelijk is dat er beschermde soorten voorkomen en het onderzoek hiernaar kan snel worden uitgevoerd, wordt er soms voor gekozen dit direct uit te voeren. Dit is bijvoorbeeld het geval bij veel tabel 3-soorten, zoals reptielen, sommige vissen en vleermuizen. Aan de hand van deze literatuur- en veldstudie en de meest recente stukken over de Flora- en faunawet van het ministerie van EZ wordt een advies opgesteld. Dit advies kan inhouden dat er nader onderzoek moet worden gedaan, maar kan ook inhouden dat het onwaarschijnlijk is dat door de werkzaamheden beschermde diersoorten worden bedreigd.

Hoewel deze Quickscan met zorgvuldigheid is uitgevoerd, blijft de natuur een moeilijk in meetwaarden te vatten complex geheel. Het is daarom nooit mogelijk 100% zekerheid te geven over het al dan niet voorkomen van beschermde diersoorten, mede doordat het deels gaat om een momentopname. Hoe meer tijd er tussen dit ecologisch onderzoek en de daadwerkelijke uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden verstrijkt, hoe groter de kans dat er ter plaatse zaken veranderd zijn. Het is dan ook belangrijk dat uitvoerenden van een werk zich bewust zijn van de Flora- en faunawet zodat ter plaatse –indien nodig– kan worden ingespeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten. Duijvenboden Natuur kan niet aansprakelijk worden gesteld wanneer er na deze Quickscan andere beschermde soorten worden aangetroffen.

1. Inleiding

De gemeente Katwijk is voornemens om op het braakliggende, zuidoostelijke deel van de Zanderij 'tijdelijk gebruik' te realiseren. Wat de nadere invulling van het begrip 'tijdelijk gebruik' zal worden, is op dit moment nog niet bekend. Om te voorkomen dat bij het tijdelijk gebruik van het terrein natuurwetgeving wordt overtreden en beschermde soorten worden geschaad, heeft de gemeente Katwijk DNatuur gevraagd een Quickscan Natuurwetgeving uit te voeren. In deze Quickscan worden de risico's voor beschermde soorten en gebieden in kaart gebracht en worden werkbare oplossingen aangedragen.

2. Methode

Om in beeld te brengen welke beschermde soorten mogelijk in het projectgebied voorkomen is de volgende onderzoeksinspanning verricht:

1 Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek bestaat uit het raadplegen van diverse bronnen met verspreidingsinformatie van soorten. Ook is de ligging van het projectgebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden bepaald.

2 Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een algemene potentiebepaling uitgevoerd, zodat informatie verkregen wordt over de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten. Ook is gericht gezocht naar beschermde soorten (op basis van ecologische kennis van beschermde soorten) waarbij gebruik is gemaakt van hulpmiddelen zoals een verrekijker.

3 Soortspecifiek onderzoek

Door goede bekendheid met de (mogelijk) aanwezige natuurwaarden in de gemeente Katwijk is ook direct gestart met soortspecifiek onderzoek om tijd te besparen. De volgende onderzoeken zijn uitgevoerd: flora-onderzoek, visonderzoek, vleermuisonderzoek, onderzoek rugstreeppad en jaarrond beschermde nesten.

2.1 Onderzoeksprotocollen

De soortonderzoeken zijn, voor zo ver aanwezig, uitgevoerd volgens de protocollen van het NDFF.

Plant- of diersoort	Gebruikt onderzoeksprotocol
Rugstreeppad (inclusief vroedmeesterpad)	1.203c luisterroutes rugstreeppad. Middels deze methode kan met een beperkte inspanning 's avonds een relatief groot gebied worden onderzocht op de aanwezigheid van rugstreeppadden. Op de fiets of met de auto kan er op vaste locaties worden gestopt voor 1 a 2 minuten om te luisteren of er kooractiviteit is. De periode is half april t/m mei en het streven is drie veldbezoeken. Inzicht in de soort is noodzakelijk om de beste avonden te kunnen voorspellen dat er kooractiviteit is. De soortenstandaard rugstreeppad noemt ook de periode zomer-herfst om de aanwezigheid aan te tonen. <i>Uitsluiten is erg lastig in deze periode.</i>
Beschermde flora	Geen passend protocol beschikbaar. Het gebied is diverse malen bezocht, waarbij op de meest kansrijke delen van het projectgebied aandachtig is gezocht naar beschermde soorten uit het literatuuronderzoek. Kansrijke delen zijn bijvoorbeeld open, zandige delen (pioniersituaties), vegetaties met een groot aandeel aan mos, vegetatiedelen of planten met indicatieve waarde voor matige tot voedselarme situaties, kalkrijkdom en milieuovergangen.
Vleermuizen	17.504 Vleermuisprotocol 2013
Vissen	13.000 Losse waarnemingen van vissen
Vogels- jaarrond beschermde nesten	Geen passend protocol beschikbaar. Het gebied is beoordeeld op aanwezigheid en potentie op jaarrond beschermde nesten.
Reptielen	10.003 RAVON - Handleiding gebiedsgerichte inventarisatie herpetofauna en 5.000 Losse waarnemingen herpetofauna.

tabel 1 | Onderzoeksprotocollen

3. Plangebied en voorgenomen werkzaamheden

In dit hoofdstuk wordt de begrenzing van het projectgebied beschreven en worden de voorgenomen werkzaamheden besproken.

3.1 Beschrijving plangebied

Het projectgebied betreft het oostelijk deel van de Zanderij te Katwijk. Het projectgebied bestaat voornamelijk uit grasland met (ruigte)kruiden, braamstruweel, begroeide duintjes, open zandige plekken en een sloot (Zandsloot). Ook komen beperkt enkele bomen voor, liggen er diverse hopen met stenen en zijn er tijdelijke plassen met water aanwezig. Op afbeelding 1 is het projectgebied op kaart weergegeven (rode omlijning).

afbeelding 1 | Overzicht van het projectgebied (rood omlijnd, bron: PDOK luchtfoto 2014)

De afbeeldingen 2 tot en met 4 geven een impressie van het projectgebied.

afbeelding 2 | Grasland met ruigtekruiden

afbeelding 4 | Begroeide gronddepots

afbeelding 3 | Sloot met aan de rechterzijde een steile, spaarzaam begroeide oever en aan de linkerzijde een rietkraag

afbeelding 5 | hopen met stenen en uiterst rechts een tijdelijke waterplas

3.2 Werkzaamheden

De gemeente Katwijk is voornemens het projectgebied te bestemmen als 'tijdelijk gebruik'. De invulling van de term 'tijdelijk gebruik' is momenteel nog niet gedefinieerd. Dit houdt in dat er rekening gehouden wordt met mogelijke activiteiten, zoals het verwijderen van vegetatie, (deels) dempen van sloten, kappen van bomen en verwijderen van bosschages. Het gevolg van het tijdelijk gebruik kan zijn dat er tijdelijke waterplassen, steile oevers en dynamische pioniersituaties ontstaan.

Het is tijdens het schrijven van dit rapport onbekend wanneer de werkzaamheden zullen starten.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldbezoek besproken.

4.1 Literatuuronderzoek

Het literatuuronderzoek bestaat uit het raadplegen van verspreidingsinformatie over beschermde soorten en de ligging van beschermde natuurgebieden ten opzichte van het projectgebied.

4.1.1 Verspreidingsinformatie

Om vooraf een beeld te verkrijgen van beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, zijn diverse bronnen geraadpleegd zoals verspreidingsatlassen, google maps en de website www.telme.nl. Ook is de natuurwaardenkaart Katwijk geraadpleegd (VOFF, 2008). De volgende soort(groep)en komen mogelijk in het projectgebied voor op basis van literatuuronderzoek (tabel 2):

Soort(groep)	Bron	Soort(groep)	Bron
kleine modderkruiper	Natuurwaardenkaart Katwijk	steenbreekvaren	Telme.nl
wildemarjolein	Telme.nl	tongvaren	Telme.nl
klein glaskruid	Telme.nl	vleeskleurige orchis	Telme.nl
kruisbladgentiaan	Telme.nl	zwartsteel	Telme.nl
moeraswespenorchis	Telme.nl	zandhagedis	Telme.nl
muurbloem	Telme.nl	rivierprik	Telme.nl
parnassia	Telme.nl	franjestaart	Telme.nl
prachtklokje	Telme.nl	gewone dwergvleermuis	Telme.nl
rietorchis	Telme.nl	gewone grootoorvleermuis	Telme.nl
ruig klokje	Telme.nl	laatvlieger	Telme.nl
boomkikker	Telme.nl	meervleermuis	Telme.nl
rugstreepad	Telme.nl	rosse vleermuis	Telme.nl
vloedmeesterpad	Telme.nl	ruige dwergvleermuis	Telme.nl
blauwe zeedistel	Telme.nl	watervleermuis	Telme.nl
bokkenorchis	Telme.nl	rouwmantel	Telme.nl
daslook	Telme.nl	kluwenklokje	Telme.nl
gele helmblom	Telme.nl	boomvalk	Telme.nl
hondskruid	Telme.nl	buizerd	Telme.nl
slechtvalk	Telme.nl	huismus	Telme.nl
sperwer	Telme.nl	gierzwaluw	Telme.nl
zwarte wouw	Telme.nl	ransuil	Telme.nl
damhert	Telme.nl	havik	Telme.nl
eekhoorn	Telme.nl	ooievaar	Telme.nl

tabel 2 | Mogelijk aanwezige beschermde soort(groep)en op basis van literatuuronderzoek

4.1.2 Relatie met natuurgebieden

Het projectgebied ligt hemelsbreed op circa 50 meter afstand van Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide. Het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide is aangewezen voor diverse habitattypen, zoals bijvoorbeeld duindoornstruwelen, witte duinen en grijze duinen. Ook is het gebied aangewezen voor de habitatsoorten nauwe korfslak en meervleermuis.

afbeelding 6 | Omgeving Katwijk met daarin het projectgebied (rood omlijnd) en N2000-gebied (groen). Bron: PDOK

Omdat de werkzaamheden omschreven worden als ‘tijdelijk gebruik’ en momenteel niet bekend is wat deze werkzaamheden inhouden, kunnen er mogelijk negatieve effecten optreden op habitattypen of habitatsoorten. Alle werkzaamheden die kunnen leiden tot verzuring, vermesting, verontreiniging, vernatting, verdroging, verhoogde depositie, sterke trillingen, sterke geluiden, grondwateronttrekking of lichtverstoring dienen in een ‘Voortoets NB-wet’ getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelstellingen.

4.2 Veldonderzoek

Het veldonderzoek bestaat uit het inschatten van de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied (op basis van het literatuuronderzoek) en het vaststellen van reeds aanwezige soorten door gericht zoek- en luisterwerk. De volgende veldbezoeken zijn uitgevoerd (tabel 3):

Datum bezoek	Onderzoek naar:	Temp. (°C)	Wind (Bft)	Neerslag (mm)
19-06-2015	Jaarrond beschermde nesten	15,0	4 WNW	0,3
29-06-2015	Vleermuizen en rugstreeppad (avondbezoek) en flora	15,0	2 WNW	0,0
03-08-2015	Vleermuizen en rugstreeppad (avondbezoek)	20,8	3 ZW	0,0
30-08-2015	Vleermuizen en rugstreeppad (avondbezoek)	18,0	3 NW	0,0
23-09-2015	Rugstreeppad (dagbezoek)	13,3	3 W	6,2
01-10-2015	Vleermuizen en rugstreeppad (avondbezoek)	12,0	3 ONO	0,0
23-11-2015	Vissen en flora	7,5	3 ZW	0,1
Kievit	17	12		
Grutto	8	6		
Tureluur	15	9		
Veldleeuwerik	1			
Graspieper	1	1		
Kleine Plevier	4	1		
Rietgors		2		

tabel 3 | Uitgevoerde veldbezoeken (De weersomstandigheden tijdens de vleermuisonderzoeken zijn genoteerd in het veld. De overige gegevens zijn verkregen via het KNMI, weerstation Schiphol, en zijn dus bij benadering).

4.2.1 (Grondgebonden) zoogdieren

Op basis van bekendheid met het gebied worden enkel algemene zoogdieren (tabel 1) verwacht, zoals aardmuis, veldmuis, wezel, konijn, egel of vos. Deze (algemene) grondgebonden zoogdieren zijn verspreid over het gehele projectgebied aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn meerdere holletjes van muizen aangetroffen. Ook het damhert (tabel 2 Ff wet) en ree (tabel 1 Ff wet) zou incidenteel het gebied kunnen bezoeken, maar het projectgebied biedt niet voldoende dekking en rust voor vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soort. Er zijn in het veld geen sporen van hoefdieren aangetroffen. Verblijfplaatsen van eekhoorns zijn uitgesloten, omdat het projectgebied arm is aan bomen (bos), ook zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen.

4.2.2 Vleermuizen

Vrijwel het gehele projectgebied biedt in principe geschikt foerageergebied voor diverse vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis, ruige

dwergvleermuis en laatvlieger. Uit het literatuuronderzoek is verder gebleken dat ook gewone grootvleermuis, franjestaart, meervleermuis en watervleermuis mogelijk aanwezig zouden kunnen zijn. Uit het verrichtte vleermuisonderzoek is gebleken dat gewone dwergvleermuis en laatvlieger gebruik maken van het projectgebied als foerageergebied en vliegroute. De grootste activiteit is gebonden aan het zuidelijk deel van het projectgebied, namelijk de wal langs de rondweg en de vijver (paars gearceerde deel in afbeelding 7). De bomenrij in het noordoosten van het projectgebied wordt slechts spaarzaam gebruikt door gewone dwergvleermuizen en wordt niet als vaste- rust- of verblijfplaats beoordeeld. Het zuidelijk deel van het projectgebied wordt wel beoordeeld als essentieel foerageergebied door de aanwezigheid van circa 10 foeragerende gewone dwergvleermuizen tijdens elk bezoek. Ook de wal langs de rondweg wordt vrij intensief door gewone dwergvleermuizen gebruikt als foerageergebied en vliegroute (zie afbeelding 7).

| afbeelding 7 | Essentieel foerageergebied (blauw gearceerde vlak) en essentiële vliegroute (gele stippellijn)

4.2.3 Planten

Op basis van het literatuuronderzoek werden de volgende beschermde planten mogelijk in het projectgebied verwacht: blauwe zeedistel, bokkenorchis, daslook, gele helmbloem, hondskruid, klein glaskruid, kluwenklokje, kruisbladgentiaan, moeraswespenorchis, muurbloem, parnassia, prachtklokje, rietorchis, ruig klokje, steenbreekvaren, tongvaren, vleeskleurige orchis, wilde marjolein en zwartsteel. Na veldbezoeken op 29 juni en 23 november is uitgesloten dat er beschermde planten in het projectgebied aanwezig zijn, omdat na gericht zoekwerk geen beschermde planten zijn aangetroffen. Tijdens de bezoeken is ook gelet op bovengronds afgestorven delen en eventuele kiemplanten.

Muurplanten, zoals gele helmbloem, muurbloem en varens zijn uitgesloten op basis van afwezigheid van geschikt biotoop (vochtige muren). Voor orchideeën en duinvalleisoorten (parnassia, kruisbladgentiaan moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis en hondskruid) is de vegetatie teveel veruigd en ontbreekt de biotoop vochtige, kalkrijke milieu-overgangen. Voor ruig klokje en daslook dienen beschaduwde, vochtige en kalkhoudende gronden aanwezig te zijn, maar deze ontbreken in het projectgebied. Wel zijn droge struwelen op matig kalkrijke grond aanwezig. Blauwe zeedistel en bokkenorchis zijn niet bekend uit het gebied en zijn niet aangetroffen.

4.2.4 Vissen

Op basis van het literatuuronderzoek worden kleine modderkruiper en rivierprik verwacht binnen het projectgebied. De rivierprik is een soort van beken en rivieren. Dit biotoop is niet aanwezig en daarom wordt de aanwezigheid van deze soort uitgesloten. De kleine modderkruiper is vrij algemeen in Zuid-Holland en komt voor in uiteenlopende watertypen, zoals sloten, plas-sen en rivieren. Tijdens een veldbezoek op 23 november is de zandsloot in het projectgebied op enkele plekken onderzocht met een steeknet. Tijdens dit onderzoek zijn geen kleine modderkruipers aangetroffen. Omdat de soort in de nabije omgeving voorkomt en het water geschikt habitat biedt, wordt de soort wel als aanwezig beschouwd. Tijdens de bemonstering zijn ook meerdere bittervoorns aangetroffen op twee locaties (zie afbeelding 8). In Zuid-Holland is de bittervoorn een vrij algemene soort van schone, langzaam stromende en stilstaande wateren. De gehele zandsloot biedt geschikt leefgebied voor de bittervoorn (zie afbeelding 8).

afbeelding 8 | vangst bittervoorn (oranje stippen (2 stuks) met aantal gevangen bittervoorns) en leefgebied (gele vlak)

afbeelding 9 | Gevangen bittervoorn (midden)

4.2.5 Amfibieën en reptielen

Op basis van het literatuuronderzoek worden mogelijk de volgende soorten verwacht binnen het projectgebied: zandhagedis, boomkikker, vroedmeesterpad en rugstreeppad. Op basis van lokale gebiedskennis kon de aanwezigheid van boomkikker worden uitgesloten. Ook zijn geen braamstruwen langs poelen aanwezig. Voor zandhagedis is het projectgebied matig geschikt, dit komt voornamelijk door de beperkte aanwezigheid van kaal zand. Dit is essentieel om snel op te kunnen warmen. Doordat het gebied al enige tijd braak ligt, zijn plekken met kaal zand zeer spaarzaam aanwezig. Waarschijnlijk vormt de Westerbaan in het zuiden ook een te grote barrière, omdat er geen zandhagedissen zijn aangetroffen tijdens de veldbezoeken. De zandhagedis komt wel in het naastgelegen N2000-gebied voor.

Voor vroedmeesterpad en rugstreeppad is het projectgebied niet onge-schikt. Zowel het landbiotoop als het voortplantingsbiotoop is voor beide soorten aanwezig in het projectgebied. Nader veldonderzoek op vijf verschillende dagen, verspreid over het veldseizoen, hebben echter geen waarnemingen van rugstreeppad of vroedmeesterpad opgeleverd. Er zijn geen individuen aangetroffen in het veld of bij het omdraaien van stenen en houten planken en ook zijn geen roepende exemplaren gehoord tijdens avondbezoeken. Echter, door het stattijdstip van dit onderzoek (juni 2015) en het –ondanks verschillende inventarisaties- ontbreken van waarnemingen in die periode is niet goed uit te sluiten of rugstreeppad zich in het gebied bevindt. Andersom had een waarneming wel betekend dat de rugstreeppad aanwezig is. Op basis van het veldonderzoek kan daarom niet geconcludeerd worden dat er geen beschermde amfibieën aanwezig zijn in het projectgebied. Er dient aanvullend onderzoek plaats te vinden in de optimale periode, te weten half april tot eind mei.

Tijdelijk gebruik van het gebied kan overigens wel betekenen dat er graafactiviteiten plaatsvinden, waardoor tijdelijke waterplassen en zandhopen ontstaan. Dit gebruik maakt het projectgebied bijzonder aantrekkelijker voor de rugstreeppad.

4.2.6 Vogels met een jaarrond beschermd nest

Op basis van het literatuuronderzoek werden de volgende soorten mogelijk verwacht: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en zwarte wouw. Voor boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus en ransuil is geen geschikt biotoop aanwezig, namelijk grote, hoge (naald)bomen of gebouwen. Grote gele kwikstaart, ooievaar, slechtvalk en zwarte wouw zijn geen Katwijkse broed-

vogels en komen niet voor. Tijdens het veldbezoek op 19 juni 2015 zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De aanwezigheid hiervan wordt dus uitgesloten. Vestiging van buizerd en boomvalk is onwaarschijnlijk door het ontbreken van voldoende rust. Voor sperwer zijn de bomen niet hoog genoeg.

4.2.7 Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende broedvogelsoorten aangetroffen: grasmus, braamsluiper, groenling, kneu, putter, roodborsttapuit. In de hogere wilgen en elzen broeden spotvogel en bosrietzanger. Nesten van deze broedvogels zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal: 15 maart – 15 augustus). De relatief steile wanden langs de zandsloot kunnen dienen als nestlocatie voor ijsvogel. Indien zanddepots worden gecreëerd, is er kans op vestiging van oeverzwaluw.

5. Effectenbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) effecten van de werkzaamheden op beschermde soorten en gebieden beoordeeld.

5.1 Effecten op (mogelijk) aanwezige, beschermde soorten

Van Nederlandse flora en fauna zijn veel soortgegevens bekend. Op basis van deze atlanten, biotoop, streekennis, en de drie Ff-wet tabellen (bijlage

1) is het mogelijk een overzicht op te stellen met mogelijk voorkomende en waargenomen beschermde soorten, te zien in tabel 1 van dit rapport. Alleen de waargenomen en waarschijnlijk voorkomende soorten van tabel 2, 3 en Habitatrichtlijn IV zijn in tabel 4 weergegeven voor dit projectgebied, omdat het voorkomen van soorten uit tabel 1 Ff-wet geen effect heeft op de uitvoering van de werkzaamheden. Voor deze soorten geldt namelijk een algemene vrijstelling.

Soort(groep)	tabel	Literatuur				Waargenomen				Mogelijke overtreding wetsartikel	Maatregel
		migratie/vliegroute	foerageer	broed/voortplanting	verblijf	migratie/vliegroute	foerageer	broed/voortplanting	verblijf		
Vleermuizen	3	1	1		1	1	1			9, 11	Niet 's nachts of 's avonds werken en geen werkzaamheden uitvoeren in het zuidelijk deel van het projectgebied (afbeelding 8). Als dit niet mogelijk is, dient een ontheffing aangevraagd te worden.
Rugstreeppad	3			1	1					9, 11	Voordat werkzaamheden beginnen moet in april/mei aanvullend onderzoek naar baltsende padden worden gedaan. Geen waterplassen of hopen met vergraafbaar zand creëren bij de werkzaamheden. Neem anders contact op met een ecooloog op passende maatregelen te nemen die de vestiging van rugstreeppad voorkomt.
Kleine modderkruiper	2	1	1	1	1					9,11	Werken volgens een geldige en goedgekeurde gedragscode, bijvoorbeeld Stadswork of UVW.
Bittervoorn	3					1	1	1	1	9,11	Alle werkzaamheden in de watergang en in het natte oeverprofiel kunnen leiden tot overtreding van de wetsartikelen 9 en 11 en zijn daarom ontheffingsplichtig.
Zangvogels (vogels zonder jaarrond beschermd nest)	VRL			1			1	1		9, 11	Werken buiten het broedseizoen of na broedvogelininspectie door een ecooloog.

tabel 4 | Potentieel voorkomende en waargenomen soorten op de locatie die schade kunnen ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden

5.1.1 Vleermuizen

Voor vleermuizen kunnen de werkzaamheden effect hebben op aanwezig foerageergebied en een essentiële vliegroute. Dit effect doet zich voor in het zuidelijk deel van het projectgebied (afbeelding 10). Indien er een verandering in dit deel van het projectgebied plaatsvindt die leidt tot:

- **de aanwezigheid van meer licht in de avond- en/of nachturen**
- **het kleiner worden van de waterpartij aan de zuidwestkant**
- **de verwijdering van bosschages of bomen**
- **een significante vermindering (>10%) van de oppervlakte aan groen dient een ontheffing aangevraagd te worden. Indien dit deel van het gebied in min of meer de huidige staat behouden kan blijven, is geen ontheffingsaanvraag benodigd. Ook vanuit het oogpunt van de Natuurbeschermingswet is het wenselijk om een groene buffer te behouden tussen het N2000-gebied Meijendel & Berkheide en de bebouwing aan de noordzijde.**

| **afbeelding 10** | weergave van het projectgebied dat essentieel leefgebied vorm voor vleermuizen (paars gearceerd), de rode omlijning is het projectgebied.

5.1.2 Rugstreeppad

Het tijdelijk gebruik van het projectgebied kan leiden tot nieuw voortplantings- en leefgebied voor de rugstreeppad. Tijdelijke waterplassen en hopen vergaafbaar zand dienen voorkomen te worden. Indien dit niet mogelijk is, dienen aanvullende maatregelen getroffen te worden om vestiging te voorkomen. Overleg hierover met een ecooloog, zodat passende en effectieve maatregelen uitgevoerd kunnen worden.

5.1.3 Vissen

Kleine modderkruiper (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3) zijn aanwezig in het projectgebied. De gehele sloot (Zandsloot) vormt geschikt leef-, foerageer-, migratie- en overwinteringsgebied. Alle werkzaamheden die plaatsvinden in de sloot of in het natte oeverprofiel kunnen negatieve effecten hebben op deze beschermde vissoorten. Tijdens de werkzaamheden in de sloot is namelijk de kan aanwezig dat individuen worden gedood (overtreding artikel 9) of leefgebied wordt beschadigd (overtreding artikel 11). Voor kleine modderkruiper volstaat het werken volgens een geldige en goedgekeurde gedragscode. Voor bittervoorn dient een ontheffingsaanvraag ingediend te worden, behalve als de werkzaamheden deze soort niet zullen schaden (overleg met deskundige). Als niet in de sloot of het natte oeverprofiel wordt gewerkt, is een ontheffing aanvragen niet nodig.

5.1.4 Vogels zonder jaarrond beschermd nest

Alle struwelen, bosschages en bomen vormen potentieel broedbiotoop voor diverse zangvogels. Om verstoring in het broedseizoen te voorkomen, dient buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart – 15 augustus) gewerkt te worden. Indien dit niet mogelijk is dient een broedvogelinspectie uitgevoerd te worden door een ecooloog. Indien door een ecooloog vastgesteld wordt dat er geen broedende vogels aanwezig zijn, kunnen de geplande werkzaamheden alsnog doorgang vinden.

5.2 Effecten op beschermde gebieden (N2000)

Omdat de werkzaamheden omschreven worden als 'tijdelijk gebruik' en momenteel niet bekend is wat deze werkzaamheden inhouden, kunnen er mogelijk negatieve effecten optreden op habitattypen of habitatsoorten. Alle werkzaamheden die kunnen leiden tot verzuring, vermessing, verontreiniging, vernatting, verdroging, verhoogde depositie, sterke trillingen, sterke geluiden, grondwateronttrekking of lichtverstoring dienen in een 'Voortoets NB-wet' getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelstellingen van het naastgelegen N2000-gebied.

6. Advies voor uitvoering van de werkzaamheden

Om overtreding van de Ff-wet te voorkomen, adviseert DNaatuur het volgende:

- **Indien er werkzaamheden plaatsvinden in de sloot of het natte oeverprofiel, dient ontheffing aangevraagd te worden voor de bittervoorn. Uit de ontheffingsaanvraag volgen altijd maatregelen om schade te beperken. Geadviseerd wordt om de maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol (EWP) om de maatregelen in de uitvoering te borgen.**
- **Een deskundige dient aanvullend aan het al uitgevoerde onderzoek twee telronden in april en mei uit te voeren, volgens de Soortenstandaard Rugstreepad**
- **Laat een ecologisch werkprotocol (EWP) opstellen voor (voorkomen van vestiging van) de rugstreepad en communiceer de maatregelen uit het EWP met de uitvoerende partij (bijvoorbeeld een aannemer). In het EWP kunnen ook maatregelen worden opgenomen om te borgen dat effecten op vleermuizen (en mogelijk oeverwaluw) voorkomen worden, maar dit kan pas bepaald worden nadat de werkzaamheden tot in detail bekend zijn.**
- **Volg een geldige en goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Stads- werk, of UVW) om zonder ontheffing in de watergang te werken met betrekking tot kleine modderkruiper. Let op: voor bittervoorn blijft de ontheffingsplicht gelden bij ruimtelijke ingrepen zoals demping of de aanleg van dammen.**
- **Volg de gedragscode ruimtelijke ontwikkeling van Stadwerk bij het verwijderen van bosschages en bomen, zodat geen broedvogels verstoord worden. Een broedvogelinspectie kan zekerheid geven over de aan- of afwezigheid van broedvogels op de projectlocatie.**
- **Zorg dat grondgebonden zoogdieren de kans hebben op het werkterrein te verlaten voordat de werkzaamheden starten door ruige vegetatie enkele dagen van te voren te maaien.**
- **Verplaats eventueel aanwezige amfibieën, zoals gewone pad en/of bruine kikker naar een plek buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Deze handelingen vallen onder de zorgplicht die te alle tijde geldt (zie 6.2).**

6.1 Afwijken van het advies

Het ecologisch werkadvies in voorgaand hoofdstuk is opgesteld om te voorkomen dat er overtreding van de Ff-wet plaatsvindt. Soms kan door externe factoren het advies echter niet volledig in het werk worden ingepast. Er dient dan een deskundige (volgens de normen binnen de Ff-wet) te worden geraadpleegd. Deze kan bepalen of de veranderde werkzaamheden zo kunnen worden uitgevoerd dat de beschermde soorten niet worden geschaad. Afwijken van het advies is dus soms mogelijk, maar onder deskundige begeleiding.

Het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt altijd onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

6.2 Zorgplicht

Altijd geldt de **zorgplicht**, die zegt dat dieren niet onnodig mogen worden verstoord of gedood. Het is verstandig de aannemer hiervan op de hoogte te stellen en bij een vermoeden van mogelijk overtreden van de Flora- en faunawet tijdens de werkzaamheden een ecooloog om advies te vragen.

Algemeen bij FF-scans gebruikte literatuur

- 1 Anonymus: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten, Ministerie van LNV
- 2 Anonymus: Protocol voor vleermuisinventarisaties, GaN, Zoogdierverseniging, NGB 2012
- 3 Anonymus: Natuurkalender tabel 3 Soorten, Ministerie van LNV, 2006
- 4 Grimmberger, Schober: Europese vleermuizen, Tirion, 2001
- 5 Lange, Twisk, Winden, Diepenbeek: Zoogdieren van West-Europa. KNNV, 1994
- 6 Broekhuizen et al: Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV, 1992
- 7 Diepenbeek: Veldgids Diersporen. KNNV, 1999
- 8 Heimans, Heinsius, Thijssse, Geïllustreerde flora van Nederland, Versluys, Amsterdam, 1983
- 9 Nijssen, de Groot, De vissen van Nederland, KNNV, 1987
- 10 Brink, Ecologische atlas van de Dagvlinders van Noordwest Europa, Schuyt & co, 1992
- 11 Wynhoff, Swaay, van der Made, Veldgids Dagvlinders, KNNV, 1999
- 12 Kleukers en Krekels, Veldgids sprinkhanen en krekels, KNNV, 2004
- 13 Bellmann, Gids van Bijen, Wespen en Mieren, Tirion, 2003
- 14 Harde, Severda, Kevers, Thieme 1983
- 15 Bos, Wasscher, Veldgids Libellen, KNNV, 1997
- 16 Gedragscode Ff-wet, Unie van waterschappen, 2012
- 17 Natuurwaardenkaart Katwijk, VOFF 2008
- 18 www.telmee.nl

Bijlage 1: Soortentabellen Flora- en faunawet

Bron: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!: Ministerie van LNV.

Tabel 1: Algemene soorten

Zoogdieren

aardmuis	Microtus agrestis
bosmuis	Apodemus sylvaticus
dwergmuis	Micromys minutus
bunzing	Mustela putorius
dwergspitsmuis	Sorex minutus
egel	Erinaceus europeus
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
haas	Lepus europeus
hermelijn	Mustela erminea
huisspitsmuis	Crocodyrus russula
konijn	Oryctolagus cuniculus
mol	Talpa europea
ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus
ree	Capreolus capreolus
rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus

tweekleurige bosspitsmuis
veidmuis
vos
wezel
woelrat

Reptielen en amfibieën

bruine kikker
gewone pad
middelste groene kikker
kleine watersalamander
meerkikker

Mieren

behaarde rode bosmier
kale rode bosmier
stronkmier
zwartrugbosmier

Sorex coronatus
Microtus arvalis
Vulpes vulpes
Mustela nivalis
Arvicola terrestris

Rana temporaria
Bufo bufo
Rana esculenta
Triturus vulgaris
Rana ridibunda

Formica rufa
Formica polyctena
Formica truncorum
Formica pratensis

Slakken

wingaaardslak

Helix pomatia

Vaatplanten

aardaker
akkerklokje
brede wespenorchis
breed klokje
dotterbloem*
gewone vogelmelk
grasklokje
grote kaardenbol
kleine maagdenpalm
knikkende vogelmelk
koningsvaren
slanke sleutelbloem
zwanebloem

Lathyrus tuberosus
Campanula rapunculoides
Epipactis helleborine
Campanula latifolia
Caltha palustris
Ornithogalum umbellatum
Campanula rotundifolia
Dipsacus fullonum
Vinca minor
Ornithogalum nutans
Osmunda regalis
Primula elatior
Butomus umbellatus

*m.u.v. spindotterbloem

Tabel 2: Overige soorten

Zoogdieren

damhert
edelhert
eekhoorn
grijze zeehond
grote bosmuis
steenmarter
Wild zwijn

Dama dama
Cervus elaphus
Sciurus vulgaris
Halichoerus grypus
Apodemus flavicollis
Martes foina
Sus scrofa

Reptielen en amfibieën

alpenwatersalamander
levendbarende hagedis

Triturus alpestris
Lacerta vivipara

Dagvlinders

moerasparelmoervlinder
vals heideblauwtje

Euphydryas aurinia
Lycaeides idas

Vissen

bermpje
kleine modderkruiper
meerval
rivierdonderpad

Noemacheilus barbatulus
Cobitis taenia
Silurus glanis
Cottus gobio

Vaatplanten

aangebrande orchis
aapjesorchis
beenbreek
bergklokje
bergnachtorchis
blijenorchis
blaasvaren
blauwe zeedistel
bleek bosvogeltje
bokkenorchis
brede orchis
bruinrode wespenorchis
daslook

Orchis ustulata
Orchis simia
Narthecium ossifragum
Campanula rhomboidalis
Platanthera chlorantha
Ophrys apifera
Cystopteris fragilis
Eryngium maritimum
Cephalanthera damasonium
Himantoglossum hircinum
Dactylorhiza majalis majalis
Epipactis atrorubens
Allium ursinum

dennenorchis
duits gentiaan
franjugentiaan
geelgroene wespenorchis
gele helmblom
gevekte orchis
groene nachtorchis
groensteel
grote keverorchis
grote muggenorchis
gulden sleutelbloem
harlekijn
herfstschroeforchis
hondskruid
honingorchis
jeneverbes
klein glaskruid
kleine keverorchis
kleine zonnedaauw
klokjesgentiaan
klauwenklokje
koraalwortel
kruisbladgentiaan
lange ereprijs
lange zonnedaauw
manmetjesorchis
maretak
moeraswespenorchis
muurbloem
parnassia
pijlscheefkelk
poppenorchis
prachtklokje
purperorchis
rapunzelklokje
rechte driehoeksvaren
rietorchis

ronde zonnedaauw

Goodyera repens
Gentiana germanica
Gentiana ciliata
Epipactis muelleri
Pseudofumaria lutea
Dactylorhiza maculata
Coeloglossum viride
Asplenium viride
Listera ovata
Gymnadenia conopsea
Primula veris
Orchis morio
Spiranthes spiralis
Anacamptis pyramidalis
Hemimion monorchis
Juniperus communis
Parietaria judaica
Listera cordata
Drosera intermedia
Gentiana pneumonanthe
Campanula glomerata
Corallorhiza trifida
Gentiana cruciata
Veronica longifolia
Drosera anglica
Orchis mascula
Viscum album
Epipactis palustris
Erysimum cheiri
Parnassia palustris
Arabis hirsuta sagittata
Aceras anthropophorum
Campanula persicifolia
Orchis purpurea
Campanula rapunculoides
Gymnocarpium robertianum
Dactylorhiza majalis
praetermissa
Drosera rotundifolia

rood bosvogeltje
ruig klokje
schubvaren
slanke gentiaan
soldaatje
spaanse ruiter
steenanjer
steenbreekvaren
stengellose sleutelbloem
stengelomvattend havikskruid
stijf hardgras
tongvaren
valkruid
veenmosorchis
veidgentiaan
velsalie
vleeskleurige orchis
vliegenorchis
vogelnestje
voorjaarsadonis
wantsenorchis
waterdribblad
weideklokje
welriekende nachtorchis
wilde gage
wilde herfsttijloos
wilde kievitsbloem
wilde marjolein
wit bosvogeltje
witte muggenorchis
zinkvioletje
zomerklokje
zwartsteel

Kevers

vliegend hert

Cephalanthera rubra
Campanula trachelium
Ceterach officinarum
Gentiana amarella
Orchis militaris
Cirsium dissectum
Dianthus deltoides
Asplenium trichomanes
Primula vulgaris
Hieracium amplexicaule
Catapodium rigidum
Asplenium scolopendrium
Arnica montana
Hammarbya paludosa
Gentiana campestris
Salvia pratensis
Dactylorhiza incarnata
Ophrys insectifera
Neottia nidus-avis
Adonis vernalis
Orchis coriophora
Menyanthes trifoliata
Campanula patula
Platanthera bifolia
Myrica gale
Colchicum autumnale
Fritillaria meleagris
Origanum vulgare
Cephalanthera longifolia
Pseudorchis alba
Viola lutea calaminaria
Leucocorydium aestivum
Asplenium adiantum-nigrum

Lucanus cervus

Kreeftachtigen

rievierkreeft

Astacus astacus

Tabel 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage 1 AMvB

Zoogdieren

das
boomarter
eikelmuis
gewone zeehond
veldspitsmuis
waterspitsmuis

Meles meles
Martes martes
Eliomys quercinus
Phoca vitulina
Crocidura leucodon
Neomys fodiens

Reptielen en amfibieën

adder
hazelworm
ringslang
vinpootsalamander
vuursalamander

Vipera berus
Anguis fragilis
Natrix natrix
Triturus helveticus
Salamandra salamandra

Vissen

beekprik
bittervoorn
elrits
gestippelde alver
grote modderkruiper
rivierprik

Lampetra planeri
Rhodeus cericeus
Phoxinus phoxinus
Alburnoides bipunctatus
Misgurnus fossilis
Lampetra fluviatilis

Dagvlinders

bruin dikkopje
dwergblauwtje
dwergdikkopje
groot geaderd witje
grote lijsvogelvlinder
heideblauwtje
lepepage
kalkgraslanddikkopje
keizersmantel
klaverblauwtje
purperstrepparemoervlinder
rode vuurvlinder
hippothoe
rouwmanetel
tweekleurig hooibeestje
veenbesparemoervlinder
veenhooibeestje
veldparemoervlinder

Erynnis tages
Cupido minimus
Thymelicus acteon
Aporia crataegi
Limenitis populi
Plebejus argus
Strymonidia w-album
Spialia sertorius
Argynnis paphia
Cyaniris semiargus
Brenthis ino
Palaeochrysophanus
Nymphalis antiopa
Coenonympha arcania
Boloria aquilona
Coenonympha tullia
Melitaea cinxia

woudparemoervlinder
zilzervlek

Vaatplanten

groot zee gras

Bijlage IV HR

Zoogdieren

baardvleermuis
bechstein's vleermuis
bever
bosvleermuis
brandt's vleermuis
bruinvos
euraziatische lynx
franjestaart
gewone dolfin
gewone dwergvleermuis
gewone grootoorvleermuis
grijze grootoorvleermuis
grote hoefijzerneus
hamster
hazelmuis
ingekorven vleermuis
kleine dwergvleermuis
kleine hoefijzerneus
laatzvlieger
meervleermuis
mopsvleermuis
nathusius' dwergvleermuis
noordse woelmuis
otter
rosse vleermuis
tuimelaar
tweekleurige vleermuis
vale vleermuis
watervleermuis
wilde kat
witlankdolfijn
witsnuitdolfijn

Reptielen en amfibieën

boomkikker
geelbuikvuurpad
gladde slang

Melitaea diamina
Clossiana euphrosyne

Zostera marina

Myotis mystacinus
Myotis bechsteinii
Castor fiber
Nyctalus leisleri
Myotis brandtii
Phocoena phocoena
Lynx lynx
Myotis nattereri
Delphinus delphis
Pipistrellus pipistrellus
Plecotus auritus
Plecotus austriacus
Rhinolophus ferrumequinum
Cricetus cricetus
Muscardinus avellanarius
Myotis emarginatus
Pipistrellus pygmaeus
Rhinolophus hipposideros
Eptesicus serotinus
Myotis dasycneme
Barbastella barbastellus
Pipistrellus nathusii
Microtus oeconomus
Lutra lutra
Nyctalus noctula
Tursiops truncatus
Vespertilio murinus
Myotis myotis
Myotis daubentonii
Felis silvestris
Lagenorhynchus acutus
Lagenorhynchus albirostris

Hyla arborea
Bombina variegata
Coronella austriacus

heikikker
kamsalamander
knoflookpad
muurhagedis
poelkikker
rugstreeppad
vroedmeesterpad
zandhagedis

Dagvlinders

donker pimpernelblauwtje
grote vuurvlinder
pimpernelblauwtje
tijmblauwtje
zilvestreephooibeestje

Libellen

bronslibel
gaffellibel
gevekte witsnuitlibel
groene glazenmaker
noordse winterjuffer
oostelijke witsnuitlibel
rivierrombout
sierlijke witsnuitlibel

Vissen

houting
steur

Vaatplanten

drijvende waterweegbree
groenknolorchis
kruipend moeras scherm
zomerschroeforchis

Kevers

brede geelrandwaterroofkever
gestreepte waterroofkever
heldenbok
juchtleerkever

Tweekleppigen

bataafse stroommossel

Rana arvalis
Triturus cristatus
Pelobates fuscus
Podarcis muralis
Rana lessonae
Bufo calamita
Alytes obstetricans
Lacerta agilis

Maculinea nausithous
Lycaena dispar
Maculinea teleus
Maculinea arion
Coenonympha hero

Oxygastra curtisii
Ophiogomphus cecilia
Leucorrhinia pectoralis
Aeshna viridis
Sympecma paedisa
Leucorrhinia albifrons
Stylurus flavipes
Leucorrhinia caudalis

Conogonox oxyrhynchus
Acipenser sturio

Luronium natans
Liparis loeselii
Apium repens
Spiranthes aestivallis

Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Cerambyx cerdo
Osmoderma eremita

Unio crassus

Bijlage 2: De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) vormt samen met de Natuurbeschermingswet het belangrijkste juridisch kader voor bescherming van natuur in Nederland. De wet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden, regelt de handel in en im- en export van beschermde diersoorten, de jacht en schadebestrijding. De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Het is een raamwet: in de wet staan hoofdlijnen. De uitwerking is geregeld in aparte besluiten en regelingen. De wet vervangt de Vogelwet 1936, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten, de Jachtwet, de Nuttige dierenwet 1914 en de soortenbescherming uit de Natuurbeschermingswet.

In de eerste jaren na de invoering was er veel onduidelijkheid over deze wet. In de praktijk leidden de nieuwe regels tot overbodig veel (administratieve) lasten. Ook werd de wet vaak genegeerd.

Op 23 februari 2005 is daarom de zgn. AMvB art. 75 van de Ff-wet in werking getreden. Dit "Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Ff-wet en enkele andere wijzigingen" is geregeld dat voor bepaalde diersoorten en activiteiten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Natuurbescherming valt op dit moment onder het ministerie van Economische Zaken.

Het uitgangspunt van de wet is: "Nee, tenzij...": er mag geen schade worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Hierbij geldt dat de wet bedoeld is om populaties te beschermen, niet individuele planten en dieren. Wel kan door het bevoegd gezag gehandhaafd worden op het niveau van het individu indien geen natuuronderzoek is uitgevoerd en er geen maatregelen zijn getroffen om eventuele schade te beperken of te voorkomen.

De mate waarin soorten beschermd dienen te worden, is in de folder "Buiten aan het Werk" (lit. 1) van het toenmalig ministerie van LNV weergegeven middels 3 tabellen (zie ook bijlage 1), te weten 1: Algemene soorten, 2: Overige soorten en 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB. Deze tabellen zijn gerangschikt in mate van bedreiging van de soort, voor een soort uit tabel 3 zijn dus veel meer beschermende maatregelen vereist dan voor een soort uit tabel 1.

Een relatief nieuw instrument binnen de Ff-wet is de zogenaamde "gedragscode" waarin een belanghebbende aangeeft op welke wijze omgegaan wordt met beschermde soorten. Wanneer deze gedragscode wordt goedgekeurd, hoeft –wanneer volgens de gedragscode wordt gewerkt– minder vaak een ontheffing voor werkzaamheden te worden aangevraagd. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft twee gedragscodes uitgebracht, namelijk de: 'Gedragscode Flora- en faunawet Ruimtelijke ontwikkeling & inrichting' en 'Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer en onderhoud groenvoorzieningen'. Het staat een ieder vrij om te werken volgens om het even welke goedgekeurde gedragscode. Deze is dus niet organisatiegebonden.

ONDERZOEK, RAPPORTAGE & FOTOGRAFIE DNATUUR

Arjan van Duijvenboden • 06 448 103 72 • arjan@dnatuur.nl

www.dnatuur.nl

OPMAAK BLUE ROBIN DTP, KATWIJK

Arnold Meijer • 06 135 98 079 • arnold@bluerobin.nl • www.bluerobin.nl